

Poučni in zabavni drobiž.

Slovanske knjižice, katere izdaje g. Andrej Gabersček v Gorici, sta sedaj izšla 38. in 39. snopič, ki obsegata izbrane pesmi Antona Funtka. Čisti dobiček teh dveh zvezkov je namenjen po potresu prizadeti Ljubljani. Za naročnike veljata oba snopiča 30, za nenaročnike pa 50 kr. Slovanska knjižica je objavila več dobrih izvornih in iz slovanskih slovestev prevedenih del, zato je čitatelje nanjo opozarjamo. V kratkem izidejo v tej knjižici izbrane pesmi Simon Gregorčiča.

Falbovi kritični dnovi. Rudolf Falb prorokuje za bodoče polletje sledeče kritične dneve prvega reda, na katere dne bodo potresi, viharji ali pa nevihte: 22. julija, 20. avgusta, 18. septembra, 18. oktobra, kritični dnevi drugega reda bodo 4. septembra, 3. oktobra, 16. novembra, 31. decembra, kritični dnevi tretjega reda pa 7. julija, 5. avgusta, 2. decembra in 16. decembra.

— **Osobne vesti.** Gosp. Andr. Žumer, ravnatelj petrazredne deške ljudske šole v Ljubljani, je imenovan okrajnim šolskim nadzornikom za šolska okraja Kranj in Radovljica. — Glavni učitelj na tukajšnji ženski pripravnišči, g. Viktor Bežek je imenovan glavnim učiteljem na enakem zavodu v Gorici.

— **Slovensko gledališče.** Kakor se čuje, se dramatično društvo marljivo pripravlja na bodočo gledališko sezono. Vesti, ki so se trosile o tem, da prihodnjo sezono ne bode slovenskega gledališča, so torej neosnovane. Ko bi se bilo to zgodilo, bi bilo jako škodljivo za razvoj slovenskega gledališča.

— **Nedeljski počitek pri pekih.** V smislu novega zakona o nedeljskem počitku je odredila dež. vlada glede pekov in kolačnikov v Ljubljani in v Spod. Šiški, da je dovoljeno izvzemši Veliko noč in Božič, izdelovati in peči kruh le do 8. ure zjutraj in od polnoči na ponedeljek naprej; prodajati pa do 10. ure dopoldne in od 4. do 6. ure popoldne. Samo kolačnikom je dovoljena prodaja od 8. ure dopoldne do 8. ure zvečer. Gospodarji, pri katerih delajo v nedeljah in praznikih delavci več nego tri ure, morajo delavcem dati počitek in sicer vsak ponedeljek in četrtek od 10. ure dopoldne do 4. ure popoldne.

— **Za ljubljanske krčmarje in kavarnarje.** Deželno predsedstvo je z ozirom na javni mir in red zaporno uro, katera je bila doslej za ljubljanske gostilne in krčme določena na 1. uro po noči in za kavarne na 2. uro po noči, do preklica omejilo tako, da je odslej gostilne in krčme zapirati ob 11. uri po noči in kavarne ob 1. po noči. Vendar sme mestni magistrat zaupanja vrednim obrtnikom imetnikom dovoljevati podaljšanje do normalne zaporne ure, ne da bi morali za dopustilo plačati kakšno takso.

— **Končna klasifikacija učencev in učenk na ljudskih šolah v Ljubljani.** Po nasvetu c. kr. mestnega šolskega sveta je visoki c. kr. deželni šolski svet z razpisom z dne 13. junija t. l. št. 1239 odredil, da je učence in učenke tistih razredov na javnih in zasebnih ljudskih šolah v Ljubljani, v katerih se pouk zaradi velikonočnega potresa doslej ni mogel nadaljevati, dalje tistih razredov, v katerih se je pouk začetkom meseca junija t. l. spet pričel, zunaj Ljubljane bivajoče učence in učenke, ki jim ni bilo moči priti v šolo, končno veljavno klasificirati na podstavi klasifikacije tretjega četrtletja ter jim izročiti dotična šolska naznanila, učenkam na obeh Uršulinskih meščanskih šolah pa letna spričevala o šolskem letu 1894/5. V Ljubljani bivajočim takšnim otrokom je do 15. julija t. l. po šolska naznanila (spričevala) priti v vodstveno pisarno, zunaj Ljubljane bivajočim se pa po pošljejo na dom.

— **Zrelostni izpiti na ljubljanskem moškem in ženskem učiteljski se bodo vršili in sicer pismeni dne 17., 18., 19. in 20. junija, za tem praktični in ustni z dnem 20. julija počenši.** — Na ljubljanski višji gimnaziji se bodo pričeli pismeni zrelostni izpiti v ponedeljek dne 24. t. m. in bodo trajali do 28. t. m. Ustni izpiti se pričnejo okoli 20. julija t. l. K izpitom se je oglasilo vseh 75 osmošolcev.

— **C. kr. kmetijske družbe kranjske občni zbor** bode v četrtek, dne 18. julija t. l. ob 1/2 9. uri dopoldne v dvorani mestne hiše v Ljubljani. Vzpored: 1.) Prvomestnik prične zborovanje. 2.) Poročilo o delovanju glavnega odbora v l. 1894. 3.) Predložitev družbenega računa za l. 1894. in proračuna za leto 1896. (Račun in proračun se dopošljeta gg. družabnikom še o pravem času, razpoložena sta pa v nadroben pregled v pisarni kmetijske družbe). 4.) Volitev družbenega predsednika, ker je minula triletna doba dosedanjega predsednika. 5.) Volitev treh odbornikov v glavni odbor namesto po družbenih pravilih izstopivših gospodov barona H. Lazarinija, grajščaka v Smledniku, Vinka Ogorelca, posestnika v Škofelji in Frančiška Povšeta, deželnega in državnega poslanca v Ljubljani. 6.) Poročila in predlogi odborovi. 7.) Poročila in predlogi podružnic. 8.) Nasveti in prosti govori posameznih družabnikov.

— **Petindvajsetletnico** slavi na slovesen način dne 27. t. m. v Trstu za probujo Slovanstva na Primorskem, prezaslužni časopis „Naša Sloga“.

— **Iz Novakov na Goriškem**, dne 18. junija. Danes Vam sporočam nekaj vrstic o krasnej procesiji sv. Rešnjega Telesa, ki se je vršila običajno, kakor vsako leto, tudi letos v nedeljo po prazniku sv. Telesa. Celo noč je dež strašno lil, toda zjutraj je nebo pokazalo prijazno lice. Procesijo vodil je gospod kapelan iz Cerkna. Ljudi se je sešlo mnogo tudi od drugod. Naj še omenim, da je pred letom 1762, ko je bila v Novakih še podružna cerkev, bila običajna procesija na to nedeljo, pri kateri se je nosilo sv. Rešnje Telo po vasi celi dan, Evangelji so bili: pri cerkvi, v „Lešah“, na „Pretovči“ in poslednji pod „Nivčami“. Vaščani so v molitvi hodili celi dan v procesiji, katero je vodil duhoven iz Cerkna. Bili so pisani viri in obljube te procesije v takratnem farovži, ki pa je pogorel, kakor so tudi podrli staro cerkev ter leta 1762. sezidali novo sedanjo, ter dobili tudi lastnega duhovna.

Novaški.

Potres.

V Idriji čutili so v ponedeljek dne 10. junija potres zjutraj in dopoldne. Pri poslednjem potresu so bili otroci v šoli zagnali silen krik.

Po Vipavskem se je ta dan po noči tako močno treslo, da se je v nekaterih hišah lušil omet. Ljudje so vstajali in bežali iz hiš.

V Kokri so se otroci močno prestrašili v šoli. V Zgornji Kokri so se drvili peščeni plazovi in skale valile v dolino.

V Planini so ljudje bežali v ponedeljek ob potresu iz nekaterih hiš. Pri neki hiši se je podrli jedno skladovnico drv.

V Trbovljah so otroci v šoli s klopi poskočili in jeli kričati in jokati, ko se je v ponedeljek dopoldne streslo. Hitro je bila izpraznjena vsa šola, da si je 600 učencev in 8 učiteljev. Dve deklici sta v gnječi omedleli. Na šolskem poslopju so se pokazale nove razpoke. Nekaj dimnikov se je porušilo ali razpokalo.

Pri Devici Mariji v Polju so se zibala najtrdnjša

poslopja. Omet je letel od zidov. Otroci so v šoli kar tulili in jo domu pobegnili.

Močno se je streslo v Homci. Pri mrtvašnici je odstopil strop. Pri nekaterih hišah je odletel omet.

Na Brdu je ta potres napravil na poslopih več novih razpok in napravil mnogo škode.

Dne 10. t. m. čutili so potres tudi na Grosupljem. Na postaji so se bile ustavile ure. Posebne škode pa ta potres na Grosupljem ni napravil. Velikonočni potres je pa v grosupeljski občini napravil 10.000 gld. škode.

V Šmartnem pri Tuhinji je bil potres na velikonočno nedeljo tako poškodoval zvonik, da se sedaj ne čuje zvonjenja. Dne 10. t. m. je pa bil ondu zopet potres tako močen, da so se oglasili celo zvonovi. Potres so ljudje tudi čutili na polji in nekateri hiteli domu, kjer so zlasti otroci kriče leteli na prosto. Po drl je ta potres jeden dimnik, druge posebne škode pa ni napravil.

Isti čas, kakor v Ljubljani, se je dne 10. t. m. jako močno streslo tudi v Krapini na Hrvaškem.

Dne 11. junija so v Kohaču na Češkem čutili silno močen potres, ki je trajal tri sekunde. Zemlja se je valovito gibala. V Karlovcu na Hrvaškem se je tudi ta dan čutil potres.

Potres dne 11. t. m. ob polu najstih dopoldne so čutili po Ogerskem, v Balassa Gyarmatu, potem v več krajih v pruski Šleziji. O kacijh škodah pri tem potresu se ne poroča.

V petek popoldne ob 3. uri se je zbralo v veliki dvorani filharmoniskega društva dokaj lepo število hišnih posestnikov in posestnic ljubljanskih — okolu 800 — na shod, ki sta ga sklicala dež. posl. gg. Ivan Hribar in dr. Ivan Tavčar.

Gosp. Iv. Hribar, z vskliki izbran za predsednika zborovanju, ogovoril je navzoče nekako takole:

„Slavna gospoda!“ Obilna udeležba v današnjem zborovanju mi priča, kako hudo čutite vsi hišni posestniki ljubljanski nasledke one grozne katastrofe, ki je letošnje velikonočne praznike skoro razdejala naše lepo in prijazno mesto; priča mi pa tudi, da vsi po vsi pravici pričakujete, da si bode vlada v očigled tej nesreči svesta svoje dolžnosti. Tudi midva s tovarišem dr. Tavčarjem pričakujeva to. In to nama je dalo povod, da sva vas sklicala v današnje zborovanje.

Osrednja vlada bode namreč, ker je gosp. dež. predsednik stavil jej že svoje predloge, gotovo v kratkem nasvetovala državnemu zboru, kako naj se uredi pomočna akcija za Ljubljano in okolico. Že danes pa se more reči, da je intencija vlade in državnega zbora, izdatno pomagati onim hišnim posestnikom, ki so vsled potresa trpeli škodo.

Kakor bode večini častite gospode znano iz obravnav v mestnem zboru in iz časniških poročil, izračunili so c. kr. državni inženirji, katerim je bil ta

posel izročen, vso škodo na privatnih poslopih v Ljubljani na 2,700.000 gl. Da je faktična škoda gotovo še jedenkrat tako velika, jasno bode torej vsakemu, ako povem, da so se te cenitve vršile na podlagi sedanjega stavbenega stanja poslopij, tedaj po odbitku dostikrat jako visocih odstotkov za obrabljenost. Največji nedostatek pri vseh teh cenitvah pa tiči v okolnosti, da se je približna škoda določila po posameznih mestnih okrajih sumarično; da tedaj deželno predsedstvo, oziroma tisti organ, ki bode imel razdeljevati državno podporo, nima nikake podlage za to, ker ne ve, koliko iznaša cenjena škoda na vsakem objektu posebej. Vsled tega nastaja za hišne posestnike nujna potreba, da si po izvedencih dajo ceniti škodo, oziroma da dajo sestaviti troškovnike, iz katerih bode razvidno, za kakošno svoto se dajo popraviti njihova poslopja. Za take cenitve skrbeti je takoj. Priložene bodo namreč morale biti prošnjam za državno podporo, ki se bodo v nekem določenem — z ozirom na nujnost stvari kolikor mogoče kratkem — roku vložiti morale.

Premožnejšim hišnim posestnikom zadostovalo bode to opozorjenje, da si preskrbe troškovnike; nekateri, ki so s popravami začeli, jih tudi že imajo. Drugače pa je s hišnimi posestniki — in teh v Ljubljani ni malo —, ki si v tem oziru ne vedo sami pomagati in katerih nekateri niti toliko ne premorejo, da bi si troškovnike mogli napraviti dati. Takim bode torej treba pomagati s svetom in dejanjem. Zato sva s tovarišem dr. Tavčarjem mislila, da bi bilo umestno, ko bi se izmed hišnih posestnikov samih izbral odbor — recimo — sedmorice — ki bi v prej omenjenem smislu deloval in bi zlasti dajal uepremožnim hišnim posestnikom ob svojem trošku napravljati troškovnike. Dalje naj bi tega odbora naloga bila, sestavljati hišnim posestnikom svoječasno brez plačila prošnje za državno podporo, da bi se jim zaradi ne bilo treba obračati do odvetnikov in notarjev.

To je torej glavna točka današnjega posvetovanja. Pričakujem pa, da se bodo izmed častite gospode spravile v razgovor tudi druge državne pomočne akcije tičoče se zadeve. In s tem otvarjam zborovanje.

Gosp. dr. Gregorič je poudarjal, da je namen shodu, hitro pomagati onim hišnim posestnikom, ki še ne morejo začeti s popravami, ker jim nedostaje sredstev. Živa potreba je, da podporo nujno razdeli, kajti mnogi posestniki niti začeti ne morejo s popravilom. Potreba je, da se stanovanja priredijo za zimo, kajti sedanje lesene barake so le za prvo silo. Po zimi bi se v njih utegnile začeti hude bolezni, ki bi bile drugi potres za Ljubljano. Ker v prvih zapisnikih ogledovalnih komisij ni povedano, na koliko se je cenila škoda, bodo morali hišni posestniki sami preskrbeti, da se škoda ceni. Če tudi letos mnogo posestnikov ne bode začelo novih zgradb, treba je vendar

roškovnik in proračun že zdaj predložiti. Podpira torej predlog g. Hribarja.

Tovarnar gos. Baumgartner je predlagal, naj bi se odposlala deputacija do deželnega predsednika, da bi on urgiral pri ministerstvu rešitev glede državne podpore. Ker brezobrestno posojilo ne bode moglo biti primerno velikanski škodi, bomo hvaležni, če dobimo ostalo vsoto na nizke obresti.

Gosp. dež. sodišča svet. dr. Paeier je govoril obširno o tem, kak značaj naj ima državna podpora, ki naj bode osobna za poškodovance in potem tudi stvarna za poškodovane objekte. Država bi morala neomejeno dovoliti toliko podpore, da se popravi vsa škoda, ker je to tudi v njenem interesu, dobila bode tekom let vse povrnjeno. Dolžnost države je, pomagati nam izdatno, kajti mi plačujemo vse, žrtvujemo zanjo denar in kri. (Dobro-klici.) Tabularne upnike treba varovati, država mora energično posredovati, da se doseže poprejšnje stanje. Podpira predlog, naj se voli odbor.

Gosp. Hribar je konstatoval, da je soglasno odobravanje, ki so je predgovornikove besede našle mej navzočimi, dokaz, da so ugajale vsem. Vendar so zdaj že stavljeni dotični predlogi in se ni nadejati državne podpore v toliki meri.

Na predlog gosp. dr. Ahačiča, ki je rekel, da jedino pravi predlog je oni g. Hribarja, se je vzprejel ta predlog soglasno. Volitev odseka se je odložila za konec zborovanja.

Za besedo se je oglasil potem g. Kunc k predlogu gosp. Baumgartnerja, pa si je pridržal besedo za pozneje.

Gosp. dr. Tavčar je izrekel bojazen, da se bode stvar preveč zavlekla, če se bode na shodu govorilo o podrobnostih, v katere se zdaj ni spuščati. Cesar sam nam je obljubil izdatno podporo in to nas tolaži. Hišni posestniki, zbrani na shodu, naj sami urgirajo stvar, ker so vznemirjeni zaradi počasnosti vlade. Zatorej predlaga, naj se odpošlje finančnemu ministru nastopni telegram:

Ekscelenciji pl. Plenerju, c. kr. fin. ministru na Dunaji.

Osemsto o svojem položaji posvetujočih se, vsled potresa jako hudo zadetih hišnih posestnikov, ki hrepeneče pričakujejo državne podpore, dovoljuje si najjudanejšo prošnjo: Vaša Ekscelencija blagovoli naj predlogo o podpori države kar najpreje mogoče predložiti državnemu zboru v obravnavanje

V imenu hišnih posestnikov ljubljanskih:

Deželni poslanec Hribar, predsednik zborovanja.

S tem je bil do mala rešen dnevni red shoda. Oglasili so se še gosp. dr. Paeier, ki je izrekel željo, naj bi se za zdaj dalo na račun 1 milijon državne podpore, ki se je pa na pojasnila predsednika shodu akomodiral dr. Tavčarjevemu predlogu, samo da je nasvetoval neki dostavek za naknadno podporo. Istotako je gosp. Baumgartner umaknil svoj predlog.

Gosp. Kunc kot zastopnik tistih hišnih posestnikov, ki so hudo poškodovani, je izrekel obžalovanje da se je vsa akcija nekako zavlekla, kajti osem tednov po potresu se glede državne podpore še ni prišlo do rešitve. Predlaga: Naj se voli deputacija 5 članov, ki bi šla do deželnega predsednika ter prosila, naj se nemudoma da poškodovanim toliko podpore na račun, popravijo svoje hiše, vsaj tistim, ki si sami ne morejo pomagati.

Ko je gosp. predsednik Hribar razjasnil, da brez proračunov in cenitve škode ne bode moč dobiti podpore od vlade, da pa ni nasproten predlogu, se je predlog g. Kunca odklonil.

Gospod dr. Gregorič in Kunc sta govorila še o razdelitvi zasobnih milodarov, ki pa ne spada v program shoda in se torej o tem predmetu ni dalje razpravljalo.

Gospod kanonik dr. Sušnik je govoril v smislu vzprejetega predloga gospoda Hribarja in se je potem volil odsek. Izvoljeni so bili gospodje: tovarnar Baumgartner, deželni poslanec Ivan Hribar, posestnik Jos. Krisper, deželni sodni svetnik dr. Paeier, kanonik dr. Sušnik, deželni poslanec odvetnik dr. Ivan Tavčar. Odbor se je takoj po shodu konstituiral in volil za prvega predsednika gospoda dr. Tavčarja, za drugega gosp. Baumgartnerja.

Vladna predloga določa za kraje prizadete po potresu na Kranjskem in Štajarskem podpore in brezobrestnega posojila skupaj štiri milijone in sicer 3.970.000 gld. za Kranjsko in 30.000 gld. za Štajarsko. Za Ljubljano je odmenjeno: brezobrestno posojilo za zgradbo in popravo privatnih poslopij v znesku 1.700.000 gld.; podpora, katere ni treba vrniti, v znesku 100.000 gld.; za popravo cerkva in duhovskih poslopij 100.000 gld., katerih ni vrniti; za popravo mestnih poslopij in poravnavo drugih, po potresu nastalih troškov brezobrestno posojilo v znesku 50.000 gld.; za ustanovitev mestnega regulacijskega fonda brezobrestno posojilo 100.000 gld. Za ostale, po potresu oškodovane kraje na Kranjskem: za popravo in zgradbo poslopij brezobrestno posojilo v znesku 1.245.000 gld.; podpora, katere ni vrniti, v znesku 200.000 gld.; za popravo cerkva in duhovskih poslopij podpora 300.000 gld., katere ni vrniti; za popravo oziroma zgradbo ljudsko-šolskih poslopij 40.000 gld. Trgovcem in obrtnikom, ki so vsled potresa pomoči potrebni, je odmenjeno: 100.000 gld. brezobrestnega posojila in 10.000 gld., katere ni treba vrniti, podpore. Brezobrestna posojila naj dobe le tisti posestniki, ki so vsled potresa pomoči potrebni postali in sicer proti zemljeknjižnemu zavarovanju posojila ali, če dotična občina prevzame jamstvo za plačilo. Posojila, katera dobe trgovci in obrtniki, bode povrniti tekom treh let, druga posojila pa v 15 enakih letnih obrokih od 1. januarja 1901. naprej začenshi.